

УДК 331.522.4:338.1

Гудзь М. В.¹, Стародуб К. О.²

¹ д-р екон. наук, проф. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. МТЕ-213м НУ «Запорізька політехніка»

ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ ЯК ФАКТОР СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Сучасні умови розвитку України, необхідність реалізації планів післявоєнної відбудови та основних напрямів євроінтеграційної стратегії, забезпечення соціального, економічного, наукового зростання потребують відтворення та розвитку людського капіталу, як основного активу.

Для оцінки розвитку людського капіталу країни використовується індекс людського капіталу, який враховує елементи, що характеризують рівень освіти в країні, професійну підготовку, зайнятість і працевлаштування, тривалість життя тощо. У 2023 р. за Індексом людського капіталу (ІЛР) Україна отримала 6,4 бали з 10, що свідчить про те, що держава має вдосконалювати та підвищувати ефективність розвитку людського капіталу. Попри воєнний стан, Україна залишається країною з високим Індексом людського розвитку, так згідно з останнім дослідженням, опублікованим у новому звіті ПРООН за 13.03.2024 Україна посідає 100 місце в загальному рейтингу зі 193 країн і територій, а Індекс людського розвитку України становить 0,734, що робить її країною з високим рівнем людського розвитку [1]. У новому звіті ПРООН за 2024 рік про людський розвиток серед шляхів подальшого суспільного руху зазначається подолання прогалини у спроможності людини впливати на зміни: здатність людей визначати власне майбутнє у розвитку було знехтувана і потребує більш пильної уваги від спільноти, що займається питаннями розвитку [1].

Сучасними лідерами глобальної конкуренції стають країни, які максимально ефективно використовують знання, вміння, компетенції людей, їхню здатність до подальшого навчання тобто все те, що містить поняття

«людський капітал» [2, с. 44]. На думку Т. В. Ясінської, «здоров'я, знання та професійні навички населення надають бізнес-структурам важливий ресурс для розвитку та підвищення ефективності їх діяльності, роблять їх більш гнучкими та готовими до інновацій» [3, с. 95]. В економічній літературі зазначається, що для розвитку людського капіталу наступні інструменти: правові: закони, нормативно-правові акти, стратегії та програми у сфері інноваційного розвитку людського капіталу; фінансові, у тому числі державні витрати на охорону здоров'я, освіту та професійну підготовку, духовний і фізичний розвиток людського капіталу, соціальний захист населення тощо; підвищення освітнього та професійного рівня людського капіталу [4]

Для успішного розв'язання соціально-економічних питань під час війни та повоєнного відновлення країни необхідно розвивати основи людського капіталу, а саме розвиток індивідуальних здібностей людини з дитинства; розвиток свідомості; збереження здоров'я та фізичне виховання. Основною складовою є саме розвиток людського капіталу, яка включає в себе підвищення мотивації працівників до саморозвитку, зростання їх професійного рівня, набуття нового досвіду, отримання додаткових знань, підвищення кваліфікації.

Інвестиції в людський капітал необхідні не тільки на суспільному рівні, готуючи робочу силу, а й на рівні компанії: потрібні інвестиції в підвищення кваліфікації, навчання і значний резерв для формування професійних управлінських навичок. Якісна освіта посідає значну роль в розвитку людського капіталу європейських країн, особливо, слід відзначити, на забезпеченні можливості навчання протягом всього життя. Так в багатьох країнах Європи підприємства отримують додаткові пільги за спеціальні освітні проекти для своїх співробітників та передбачено початкове професійне навчання на підприємствах.

Таким чином, людський капітал країни – це нематеріальний актив, який включає сукупність досвіду, знань, навиків, професійного рівня працівників держави, які визначають продуктивність їх праці. Розвиток людського капіталу вимагає певних інвестицій. До складу інвестицій у людський капітал входять: освіта, практичне навчання на виробництві; охорона здоров'я; мотивація; пошук та міграція інформації; фундаментальні наукові розробки; екологія та здоровий спосіб життя; культура і дозвілля.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. United Nations Development Programme 2024 [Електроний ресурс]: Human Development Report. – 2023-2024: Breaking the gridlock.- Reimagining cooperation in a polarized world.- New York.- Режим доступу: <http://surl.li/fpiyo> (дата звернення: 2024–03–29). - Назва з екрана.

2. Воронов В. А. Україна з пелюшок. Новий погляд на ранній розвиток людського капіталу / В.А. Воронов. – Київ : Парлам. вид-во, 2024. – 200 с.

3. Ясінська Т. В. Розвиток людського капіталу як основа соціально-економічного відновлення України / Т. В. Ясінська // Освітня аналітика України. – 2022. – №2 (18). – С. 88-98.

4. Кандиба С. Закордонний досвід розвитку людського капіталу як основи сталого економічного розвитку [Електронний ресурс] / С. Кандиба, О. Шараєнко // Економіка та суспільство. – 2021. – №26. – Режим доступу :<http://surl.li/smtte> (дата звернення: 01.04.2024). - Назва з екрана.